

**FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN ÜLKE
EKONOMİSİNDEKİ YERİ VE FİNANSAL
OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN TESPİT EDİLMESİ:
BURSA İLİ UYGULAMASI***

Elif YÜCEL**, Oğuz KUYUMCU***

Makale Geliş Tarihi-Received: 20.06.2018

Makale Kabul Tarihi-Accepted: 23.11.2018

ÖZ

Günümüzde sürekli olarak piyasaya yeni finansal ürün ve hizmetler sunulmakta ve gerek tasarruf gerekse yatırımlar için çok sayıda ve karmaşık seçenekler oluşturulmaktadır. Bu durum da özellikle finansal bilgi düzeyi yetersiz olan bireyleri finansal hatalara sürüklemektedir. Bireylerin yaptıkları finansal hatalar zinciri de zamanla tüm ekonomiye yayılmakta ve ülke ekonomisi zarar görmektedir. Dolayısıyla bireylerin finansal konularda bilinçli, etkin ve güvenilir kararlar alabilmesi anlamına gelen finansal okuryazarlık kavramı esasen makro düzeyde önem verilmesi gereken bir konudur. Bu önem doğrultusunda hazırlanan bu çalışmanın temel amacı da ülkemizde temel finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi ve gelişimi için önerilerde bulunmaktır. Bu amaçla çalışmada anket yöntemi uygulanmış ve elde edilen bulgular SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak Bursa ilinde temel düzey finansal okuryazarlık düzeyinin yeterli olduğunu ancak finansal okuryazarlığın daha da geliştirilmesinin faydalı olacağı

* Makalede yer alan anket Oğuz Kuyumcu'nun devam etmekte olan yüksek lisans tezi için yapılmıştır.

** Dr. Öğr Üyesi, Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Bursa/Türkiye. emugal@uludag.edu.tr

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Bursa/Türkiye. oguz.kuyumcu@btu.edu.tr

görüşüne ulaşılmıştır. Ayrıca ankete katılanların borç yönetimi, tasarruf ve emeklilik konularına önem verdiği ancak yatırım yapmakla pek ilgilenmediği görülmüştür. Ankete katılanların demografik özelliklerinin temel finansal okuryazarlık düzeyine etkisi incelendiğinde ise cinsiyet farkının büyük bir etkiye sahip olmadığı ancak eğitim düzeyi arttıkça finansal okuryazarlığın arttığı, yaş arttıkça finansal okuryazarlığın düştüğü tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Bilgi, Finansal Okuryazarlık, Makro Ekonomi, Finansal Okuryazarlık Düzeyi, SPSS Analizi.

THE PLACE OF FINANCIAL LITERACY IN THE NATIONAL ECONOMY AND DETERMINING FINANCIAL LITERACY LEVEL: AN APPLICATION OF BURSA PROVINCE

ABSTRACT

Today, new financial products and services are being offered to the market continuously and complex options are created for both investments and savings. So this situation, leads to people that have insufficient financial information, making financial mistakes. The financial mistake chain of individuals is also spreading over the whole economy and the country's economy is suffering. Therefore, the concept of financial literacy, which means that individuals can make informed, efficient and reliable decisions in financial matters, is a matter that should be given importance at macro level. The main objective of this study, which is prepared in line with this importance, is to measure the level of basic financial literacy in our country and evaluate the proposals for its development. For this purpose, survey method was applied as a method in the study and the findings were analyzed with the SPSS package program. Consequently it was concluded that the basic level of financial literacy in Bursa proved to be sufficient but further improvement of financial literacy would be beneficial. In addition, it was seen that the respondents attach importance to debt management, saving and retirement issues but were not interested in investing. When the demographics of the participants in the survey were examined, it was found that the gender gap did not have a significant effect but while education level increased the financial literacy also increased, on the contrary while age level increased the financial literacy decreased.

Keywords: Financial Information, Financial Literacy, Macro Economy, Financial Literacy Level, SPSS Analysis.

GİRİŞ

Günümüz sanayi toplumlarında para insan yaşamının merkezine yerleşmiş durumdadır. Dolayısıyla özellikle küresel dünyada parayı doğru yönetebilme becerisi tüm bireylerin sahip olması gereken bir özelliğe dönüşmüştür. Serbest piyasa ekonomisinin yaygınlaşması ile finansal bilgiye duyulan ihtiyaç giderek artış göstermektedir. Bireyler günümüz piyasa koşullarındaki çok çeşitli seçenekler içerisinde en uygun finansal kararı alabilmek ve finansal açıdan güvenliklerini arttırabilmek için finansal bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyaç doğrultusunda da finansal okuryazarlık kavramı gerek bireylerin gerekse ülkelerin üzerinde önemle durmaları gereken bir konu haline gelmiştir.

398

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri geliştirilerek tasarrufların etkin olarak yapılması, yatırımların arttırılması ve finansal dolandırıcılıkların önlenmesi sağlandığından etkin piyasa sistemi oluşturulabilmektedir. Çünkü finansal okuryazarlığın arttırılması ile davranışsal finansın sebep olduğu tercih hataları minimum seviyeye indirgenecek, bunun sonucunda da oluşacak güçlü iletişim ve güçlü finansal sistem kendi içerisindeki kaldıraç etkisi ile düzenleyici ve denetleyici otoritelerin görevlerini maksimum düzeyde yerine getirmelerine olanak sağlayacaktır (Özçam, 2006: 19). Etkin ve paydaşlarının maksimum çıktığı aldığı bir piyasa için akılcı seçimler yapabilen bilinçli tüketiciler ile tasarruf sahipleri oldukça önemlidir.

Genel anlamda finansal okuryazarlık, ihtiyaç duyulan bireysel finansal bilgileri kullanabilme yeteneği ile yerinde finansal kararlar alabilme yeterliliğine hakim olabilmektir. Ekonomi olgusunun kavranabilmesi ve ekonomik kararların alınmasını etkileyen şart ve koşulları yorumlama yeteneğidir. (Worthington, 2006: 59) Bireyler hem gündelik hem uzun vadeli bütçelerini oluştururken, paralarını değerlendirmek için yatırım yaparken veya emeklilik dönemlerini düşünerek tasarruf planları yaparken birçok finansal kararı aynı anda vermek zorundadır. Bu süreçte belirli bir finansal okuryazarlık seviyesine sahip olunmasının gerekliliği kaçınılmazdır. (Tosun, 2015: 41) Ekonominin sağlıklı çalışabilmesi ve bireyden piyasaya, piyasadan bireye gerçekleşen dairesel döngü akımlarının etkin ve verimli işleyebilmesi için finansal piyasalara ve bu piyasalarda kendi refahını arttırabilecek finansal okuryazar bireylere ihtiyaç duyulmaktadır.

Finansal okuryazarlığa duyulan bu ihtiyacın önemi doğrultusunda hazırlanan bu çalışmanın temel amacı da ülkemizde temel finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi ve gelişimi için önerilerin değerlendirilmesidir. Çalışmanın evreni dördüncü büyükşehir olması ve farklı gelir ve eğitim grubundan insanı kapsamı bakımından Bursa olarak belirlenmiştir. Literatürde üniversite öğrencileri gibi eğitim düzeyi yüksek azınlık grupları kapsayan çalışmaların aksine ülke genelini yansıtan geniş bir kitleyi kapsamı bakımından bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. FİNANSAL OKURYAZARLIK KAVRAMININ KAPSAMI

Kavram olarak finansal okuryazarlık, bireylerin finansal konularda bilinçli, etkin ve güvenilir kararlar alabilmesi için finansal kavramların belirli bir düzeyde bilinmesi ve anlaşılabilmesini ifade etmektedir (Capuano, Ramsay, 2011: 37) Finansal araçlara ilişkin bilgi düzeyi de portföy yönetimi ve çeşitlendirmesi, mortgage türleri, enflasyon, kredi notu, tasarruf fonları gibi finansal araçları etkin olarak kullanabilme yetkinliğini ifade etmektedir. (Hastings vd., 2012: 5). Farkında olmak, bilgi, beceri, tutum ve davranışların birleşimi olan finansal okuryazarlık kavramı güvenli ekonomik kararların alınması ve dolayısıyla şahsi ekonomik refahın gerçekleştirilebilmesi için önemli bir araçtır. (OECD - INFE, 2011: 3)

Esasen finansal okuryazarlık kapsamı açısından temel düzey ve ileri düzey olmak üzere iki sınıfa ayrılabilir. Risk ve risk türlerine ilişkin bilgiler, enflasyon etkileri, faiz hesaplamaları, temel bankacılık işlemleri vb. konular temel düzey finansal okuryazarlığın kapsamına girerken hisse senedi, tahvil, türev ürünler gibi finansal yatırım araçlarının yönetilmesi, risk ve getiri arasındaki dengenin anlaşılması, piyasa teknik analizleri vb. konular ileri düzeyde finansal okuryazarlık olarak değerlendirilmiştir (Lusardi, 2008: 4-8).

Bir toplumda pek çok farklı nedenle finansal okuryazarlık seviyesi düşük kalabilmektedir. Bu nedenlerin başında bireylerin finansal ihtiyaçların önemine ilişkin genel farkındalık düzeylerinin düşük olması gelmektedir. Finansal farkındalık esasen finansal okuryazarlığın temelini oluşturmaktadır ve finansal okuryazarlık düzeyini yükseltebilmek için önce finansal farkındalığa sahip olunması gerekmektedir (Lee, Tweedie, 1976; 304).

Finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğu toplumlarda bireyler, finansal ürünlerin çeşitliliği ve performansları ile ilgili çok az bilgiye sahiptirler. Dolayısıyla finansal ürünlere ve faydalarına ilişkin bilgilerin de hangi yollardan temin edilebileceği konusunda da yeterli bilgiye sahip değildirler (Mason, Wilson, 2000: 7). Oysa bireylerin paralarını tüm risk ve faydaları doğru bir biçimde değerlendirerek yönetebilmeleri, özellikle uzun vadede refah seviyelerinde artış meydana getirmektedir. Buna paralel olarak finansal okuryazarlık seviyesindeki artış tüm topluma yayıldığında toplumsal refah seviyesinin yükselmesi beklenmektedir. Günümüzde pek çok kuruluş yaptıkları çalışmalarda finans eğitiminin yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Finansal okuryazarlığın önemine ilişkin farkındalık düzeyini artırmanın ilk adımı da finansal eğitimin yaygınlaştırılmasıdır. Böylece finansal riskler düşürülerek piyasalarda likiditenin çoğaltılması sağlanmaktadır (Danışman vd., 2016: 5)

2. FİNANSAL OKURYAZARLIĞIN EKONOMİYE ETKİSİ

Finansal okuryazarlık, öncelikli olarak bireylerin genel refah seviyesini yükseltmek amacıyla finansal konulara ilişkin çeşitli önlemler almaları ve böylece maddi sorunlarla karşılaşmalarını sağlamak amacıyla geliştirilen bir kavramdır. (Bihari, Shukla, 2012: 43). Ancak finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olması sadece bireylerin kendilerine özgü bir sorun değildir. Parasını doğru bir şekilde yönetemeyen bireyler aşırı borçlanma, iflas vb. durumlarla sektöre de zarar vermektedirler (Reyes, 2006: 82). Finansal okuryazarlığın yüksek olduğu toplumlarda doğru biçimde tasarruf yapan bireyler sayesinde ulusal tasarruf düzeyi de yükselmekte bu da bireysel ve toplumsal finansal krizleri önleyici bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır (Japelli ve Padula, 2011: 272). Bir ülkede finansal okuryazarlık oranının yükselmesi, o ülkenin insanların ekonomide akılcı davranmalarını sağlamaktadır. Akılcı davranan bu bireylerin tasarrufun önemini kavrayarak kendisi ve ailesi için gereken tasarrufları olması gereken düzeyde tutması beklenmektedir. Tasarrufların yüksek olması ülke ekonomisinin kalkınmasında ve büyümesinde önemli rol oynamaktadır. (Eskici, 2014: 1)

Bununla birlikte bireyler finansal hatalar yaptıkları zaman genellikle bir daha benzer zararlarla karşılaşmamak için finansal sistemden mümkün olduğunca uzak kalmaya çalışmaktadırlar. Bunun sonucunda da ilk olarak finansal piyasaların hacmi daralmaktadır. Bu

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

durum beraberinde reel piyasaların olumsuz etkilenmesini ve ekonomik büyümenin azalmasını getirmektedir (Gökmen, 2012: 48). Finansal okuryazarlık bir ekonomide istikrar açısından çok önemlidir. Bilgi sahibi tüketiciler, finansal ürünleri satın alma aşamasından önce iyi derecede piyasa araştırması yapacak ve piyasa etkinliğini arttıracaktır. Eğitim ve bilinç sahibi tüketiciler sayesinde kalitesiz, çok pahalı veya uygun olmayan finansal ürünler piyasayı terk etmek zorunda kalmaktadır (Bernanke, 2011: 1).

Finansal okuryazar bireylerin bir bölümü yaptıkları birikimleri yatırıma dönüştürürler. Bu yatırımların bir kısmı finansal piyasalarda bir kısmı da reel sektörde gerçekleşmektedir. Bu yatırımlar sayesinde de gerek finansal gerekse reel piyasalar büyümekte, finansal piyasaların büyümesiyle işletmelerin kaynak sağlama imkanları artmakta ve bu kaynak artışı ile büyüyen ya da yeni iş kollarına giren işletmeler de istihdama katkı sağlamaktadır. Özellikle az gelişmiş toplumlarda finansal ürünleri satanların bilgi düzeyi ne yazık ki genellikle kullanıcılardan fazla olmaktadır. Bu durum genellikle finansal ürünleri kullanan bireylerin zararıyla sonuçlandığından piyasaları da olumsuz etkilemektedir. Oysa finansal okuryazar bireyler piyasalarda rekabet ortamının oluşmasını sağlarlar. Böylece etkin pazarlık koşullarında finansal araçlar piyasa fiyatından işlem görür (Miller vd., 2009: 3). Yani pazarlık ve detaylı piyasa araştırması ile ürün ve hizmetleri olması gereken piyasa fiyatından alan bilinçli finansal okuryazar bireyler sayesinde piyasadaki aşırı fiyat artışlarının dolayısıyla enflasyonun önüne geçilebilmektedir. Enflasyonun en önemli sebeplerinden birisi bireylerin irrasyonel davranışlarıdır. Bireyler buldukları ekonomilerde bilinçli hareket ederlerse enflasyonun önüne geçmeye yardımcı olurlar. Çünkü devletlerin de yapacakları çalışmalar ancak sağlıklı ekonomik kararlar alabilen vatandaşlar tarafından desteklenirse başarıya ulaşabilir. Bu bağlamda toplumda finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması büyük önem taşımaktadır. Enflasyonun arttığı dönemlerde finansal okuryazar bireyler mevcut piyasayı takip ederek bireysel önlemler alabilmektedirler. Örneğin belirli düzeyde finans bilgisine sahip bireyler kredi vb. finansal araçlarla borçlanarak harcamalarını devam ettirmek yerine zorunlu harcamalar dışında kalan harcamalarını kısarak ekonominin daralmasını böylece fiyatlarda yaşanan artışın önüne geçilmesine katkıda bulunabilmektedir.

401

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Bireylerin özellikle gerçekte sahip oldukları düzeyden daha fazla bilgi sahibi oldukları düşüncesi, ekonomi ve finans konularında yanlış adım atmalarına yol açmakta, piyasalardan zarar görmelerine neden olmaktadır. Bu zarar ne yazık ki sadece finansal konularla da kısıtlı kalmamaktadır. Bireylerin yaşadıkları finansal sorunlar ayrıca çocukların erken yaşta çalışma hayatına atılması, boşanma oranlarının artması, akıl hastalıklarının ortaya çıkması gibi toplumsal sorunları da beraberinde getirmektedir. Taft vd. (2013: 64)'ne göre bireylerin artan finansal okuryazarlık düzeyi sayesinde ekonomik refahları artmakta böylece finansal zorlukların yarattığı psikolojik baskılar, stres ve aile içerisinde yaşanan çatışmalar azalmaktadır. Sağlıklı ortamlarda yetişip büyüyen çocukların ise daha yüksek özgüvene sahip olmaları, eğitim hayatlarında daha başarılı olmaları ve daha az toplumsal kurallara aykırı davranışlarda bulunmaları beklenmektedir. Bir toplumun en küçük yapı taşı da aile olduğundan ailenin sosyal anlamdaki gelişmişliği toplumun da gelişmişlik düzeyini arttıracaktır.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde yer alan pek çok çalışma üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini ölçmeye ve öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine etki eden faktörlerin tespit edilmesine odaklanmıştır (Chen, Volpe, 1998; Cude vd., 2006; Jorgensen, 2007; Robb, Sharpe, 2009; Sabri, Macdonald, 2010; Hashim, Kayode, 2013; Er vd., 2014; Fatoki, 2014; Özdemir vd., 2015; Kılıç vd., 2015; Bayram, 2015; Çam, Barut, 2015; Barış, 2016) Cude vd. (2006) ve Jorgensen (2007) çalışmalarında, öğrencilerin finansal bilgi ve davranışlarında ailelerinin oldukça önemli bir etkisinin olduğunu tespit etmişlerdir. Hashim ve Kayode (2013), Er vd. (2014) ve Özdemir vd. (2015) ise çalışmalarında lisans programları içerisinde finans eğitimi alan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Fatoki (2014) de benzer şekilde programlarında finans dersi bulunmayan farklı fakültelerde uyguladığı anket çalışmasında lisans öğrencilerinin düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip oldukları neticesine varmıştır. Sabri ve Macdonald (2010) finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan öğrencilerin tasarruf eğilimlerinin daha fazla olduğu ve bu sebeple daha az finansal sorunlar yaşadığını tespit etmişlerdir. Kılıç vd. (2015) çalışmalarında öğrencilerin finansal olarak henüz ailelerine bağımlı oldukları için çok ciddi finansal kararlarla karşılaşmadıklarını dolayısıyla bütçe, plan, sigorta vb. temel finans konularında yeterli

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

bilgi düzeyine sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Chen ve Volpe (1998) ile Bayram (2015) çalışmalarında öğrencilerin daha çok tasarruf konularında bilgi sahibi olup yatırıma ilişkin bilgi düzeylerinin düşük olduğunu tespit etmişlerdir. Literatürde yer alan bazı çalışmalarda da finansal okuryazarlık düzeyinin öğrencilerin finansal konularda rasyonel kararlar almalarına etki etmediği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır (Robb, Sharpe, 2009; Çam, Barut, 2015; Barış, 2016)

Finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesine yönelik literatürde yer alan çalışmaların birçoğu da katılımcıların daha çok hangi finansal konularda bilgi sahibi olduklarının ölçülmesi ve finansal okuryazarlık düzeylerini etkileyen unsurların tespit edilmesine yöneliktir (Chen, Volpe, 1998; Worthington, 2006; Mandell, 2008; Lusardi, 2008; Lusardi, Tufano, 2009; Temizel, 2010; Rooij vd., 2011; Almenberg, Save Söderbergh, 2011; Lusardi, Mitchell, 2014). Lusardi (2008) çalışmasında, Amerika'da yaşayan bireylerin finansal bilgi düzeylerinin düşük olduğu ve bu yüzden pek çok finansal konuda hatalı kararlar aldıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca kadınlar ile gelir düzeyi ve eğitim seviyesi düşük bireylerin de finansal okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu çalışmaya benzer şekilde yapılan pek çok araştırmada erkeklerin finansal okuryazarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. (Chen, Volpe, 1998; Worthington, 2006; Mandell, 2008; Almenberg, Save Söderbergh, 2011; Lusardi, Mitchell, 2014). Yine Lusardi ve Tufano (2009) çalışmalarında finansal okuryazarlık düzeyini borçlanma bilgisi üzerinden ölçmeye çalışmış ve bireylerin kredi kartı gibi çok sık kullanılan bir borçlanma aracının işleyişine dair bile yeterli bilgilerinin olmadığını ve dolayısıyla borçlanma bilgisi düşük bireylerin daha fazla borç yüklerinin olduğunu tespit etmişlerdir. Temizel (2010) mavi yakalı çalışanların üzerinde uyguladığı anket çalışmasının sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Rooij vd. (2011) ise çalışmalarında bireylerin temel finans konularında yeterli bilgiye sahip olduklarını ancak ileri düzey finans konularında yetersiz kaldıklarını tespit etmişlerdir.

Literatürde yer alan çalışmaların bir bölümünün de finansal okuryazarlık ve tasarruf davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik olduğu gözlemlenmiştir. Lusardi, Mitchell (2007), Banks vd. (2009), Sekita (2011), Delafrooz, Paim (2011), Japelli, Padula (2013), Hilgert vd. (2013), Henager, Mauldin (2015)

çalışmalarında finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireylerin tasarruf konusunda da daha bilinçli olmaları nedeniyle daha başarılı olduklarını tespit etmişlerdir. Babiarz ve Robb (2014) de yaptıkları çalışmada finansal okuryazarlık düzeyinin kısa vadeli acil ihtiyaçları karşılamaya yönelik acil durum tasarrufu bulundurma oranını pozitif olarak etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Ülkemizde konu ile ilgili literatürde yer alan çalışmaların büyük çoğunluğu sadece üniversite öğrencileri üzerinde yapıldığı görülmüştür (Er vd., 2014; Özdemir vd, 2015; Kılıç vd., 2015; Bayram, 2015; Çam, Barut, 2015; Barış, 2016, Danışman vd., Biçer, Altan, 2016; Şamiloğlu vd., 2016; Coşkun, 2016, Güvenc, 2017, Demirkol, Erduru, 2017). Dolayısıyla bu grup zaten belirli bir eğitim seviyesine sahiptir ve ne yazık ki toplumumuzun azınlık bir bölümünü temsil etmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın çok geniş bir kitleyi kapsamı bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

404

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

4. FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYİNİN TESPİT EDİLMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmanın Kapsamı ve Yöntemi

Ülkemizde finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesini ve gelişimi için önerilerin değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada geniş bir kitleye ulaşabilmek adına anket yöntemi tercih edilmiştir. Ankette yer alan sorular Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) 2011 ve 2012 yıllarında yapmış olduğu finansal okuryazarlığı ölçmeye yönelik anketlerden alınmıştır. OECD, yıllardır toplumda finans eğitiminin yaygınlaştırılmasının önemini vurgulayan ve finansal okuryazarlık konusunda pek çok çalışma yapan uluslararası kuruluşlarından birisidir. Bu sebeple OECD'nin anket formları ülkemize uyarlanarak bu çalışmada kullanılmıştır. Anket formu dört ana bölümden oluşmaktadır. Bunlardan ilki 4 adet kapalı uçlu sorudan oluşan katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin yer aldığı bölümdür. İkincisi katılımcıların temel finansal araçlara ilişkin tercih ve deneyimlerini ölçmeye yönelik 18 adet kapalı uçlu sorudan oluşan bölümdür. Üçüncüsü katılımcıların temel finansal araçlara ilişkin bilgi ve yararlanma düzeylerini tespit etmeye yönelik 3'lü likert ölçeği ile hazırlanan bir bölümdür. Dördüncü ve son bölüm ise finansal konulara ve finansal okuryazarlığın gelişimine ilişkin görüşlerin yer

aldığı 23 adet 5'li likert ölçeğine göre hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Çalışmada öncelikle OECD'nin sorularından ülkemize uyarlanan 5'li likert şeklinde hazırlanan 23 adet sorunun güvenilirlik analizi SPSS paket programı aracılığıyla yapılmış ve Cronbach's Alpha değeri 0,884 olarak tespit edilmiştir. Böylece anket sorularının ülkemizde uygulandığında da yüksek güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür.

Çalışmanın evrenini Bursa il merkezi oluşturmaktadır. Bursa, Türkiye'nin dördüncü büyük kenti olup özellikle yıllar itibariyle aldığı göçlerle birlikte çok kozmopolit bir yapıya sahip olduğundan esasen ülke genelini temsil edebilecek niteliktedir. Araştırmanın örnekleme belirlenirken ilk olarak analizin gerçeği yansıtması bakımından örneklem büyüklüğü tespit edilmiştir. Örneklem büyüklüğü belirlenirken $n = (N t^2 p q) / (d^2(N-1) + t^2 p q)$ formülünden yararlanılmıştır. Formülde; N: evrendeki birey sayısı, n: örnekleme alınacak birey sayısı, p: incelenecek olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı), q: incelenecek olayın görülme sıklığı (gerçekleşmemeye olasılığı), t: belirli bir anlamlılık düzeyinde, t tablosuna göre bulunan teorik değer ve d: olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen + sapma olarak simgelenmiştir (Erkuş, 2005: 23). Buna göre Bursa ilinin nüfusu 2017 yılında yapılan ölçümlere göre 2.936.803 olarak tespit edildiğinden %95 güven aralığında %5 hata payı ile araştırmanın görülüş sıklığı ortalama 1/2 iken örnekleme alınacak birey sayısı da 384 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra basit rassal örnekleme yolu ile Bursa il merkezinde çeşitli semtlerde 18 yaş üstü 790 kişiyle birebir görüşülerek anket formlarının doldurulması sağlanmıştır. Daha sonra elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programı yardımıyla analiz edilerek araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.2. Araştırmanın Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmada ilk olarak araştırmaya dahil olan 790 kişinin demografik özellikleri değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Cinsiyet		Yaş			
	Kadın	Erkek	18-28	29-39	40-50	51 ve üstü
Frekans	410	380	292	272	152	74
Yüzde	51,9	48,1	36,96	34,43	19,24	9,37
Eğitim						
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ön Lisans	Lisans	Lisansüstü
Frekans	78	38	116	66	370	122
Yüzde	9,87	4,81	14,68	8,35	46,84	15,44
Meslek						
	Özel	Kamu	Serbest	Öğrenci	Emekli	Çalışmıyor
Frekans	190	258	64	64	86	128
Yüzde	24,05	32,66	8,10	8,10	10,89	16,20

406

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 1’de de görüldüğü gibi ankete katılanların %48’i erkek % 52’si kadın olup normal bir dağılım görülmektedir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında ise büyük bir çoğunluğunun genç kesimden olduğu belirlenmiştir. Özellikle harcamaların daha fazla olduğu ve finansal planlamaların yapılmaya başlanması gereken bu yaş aralığında yoğunlaşmanın olması anket sonuçları açısından tercih edilen bir durumdur. Katılımcıların eğitim düzeylerini incelediğimizde ise çok büyük bir çoğunluğun üniversite mezunu olduğunu görmekteyiz. Bu durum genellikle eğitim seviyesi daha yüksek olan kişilerin anket vb. uygulamalara daha sıcak bakmasından kaynaklanabilmektedir. Katılımcıların mesleki dağılımlarında ise kamu ve özel sektör çalışanlarının ağırlığı gözlemlenmektedir.

Araştırmanın ikinci kısmında temel finansal araçlara ilişkin tercih ve deneyimleri ölçmek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda katılımcılara yöneltilen sorularda katılımcılar tarafından en çok verilen 3 cevap tablo 2’de yer almaktadır.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

Tablo 2: Ankete Katılanların Temel Finansal Araçlara İlişkin Tercih ve Deneyimleri

	En Çok Desteklenen İlk 3 Cevap	Yüzde
Sahip olunan kredi kartı sayısı	Yok	23,3
	1	44,3
	2	23,1
Bugüne kadarki en yüksek Kredi Kartı Borcu	0-1500	51,4
	1500-3000	16,7
	6000 ve üzeri	12,9
Kredi kullanımı (Bireysel, Taşıt, Konut vb.)	Hiç	41,3
	1-2	34,9
	3-4	14,2
Mortgage (Konut Kredisi) kullanımı	Hiç Kullanmadım	87,8
	Sabit Faizli Konut Kredisi	10,9
	Artan Taksitli Konut Kredisi	0,6
Daha önce birikimlerinizden kazanç elde ettiniz mi?	Evet	51,90
	Hayır	23,04
	Hiç birikim yapmadım	25,06
Daha önce hiç finansal yatırımlarınızdan zarar ettiğiniz oldu mu?	Evet	23,29
	Hayır	38,73
	Hiç yatırım yapmadım	37,97
Sizce Bir kişi emeklilik için finansal planını kaç yaşında yapmaya başlamalı	18-28	56,71
	29-39	24,30
	40-50	8,35
Finansal yatırımlarınızı nasıl gerçekleştirirsiniz	Farklı finans kurumlarıyla görüşerek	37,6
	Etrafa sorarak	29,7
	Kendi bildiğimden şaşmam	19,2
Finansal yatırım kararlarınızı daha çok hangi bilgi kaynakları etkiler	Tecrübe	24,8
	İnternet	15,9
	Finansal danışman	14,9
Daha önce paranızı nasıl biriktirdiniz	Vadeli Mevduat	43,1
	Biriktirecek Param yok	15
	Para Biriktirmeyi Beceremem	13,7
Daha önce hangi sebep/sebeplerden dolayı bireysel kredi kullandınız	Kredi Kullanmadım	41,3
	Evin çeşitli ihtiyaçları için	21
	Evlilik, eğitim vb. özellikli durumlar için	17,5
Daha önce hangi konuda/konularda bir finans danışmanından (Özel finans uzmanı, Banka satış temsilcisi vb.) destek aldınız?	Danışmana Başvurmadım	55,9
	Tasarruf veya yatırımlarım	20
	Kredi kullanmak için	17,7
Daha önce aldığınız hangi finansal karar/kararlardan ötürü pişmanlık duyduunuz.	Hiç pişmanlık duymadım	59
	Kredi kullanmak için	16,2
	Tasarruf veya yatırımlarım	14,7
Acil paraya ihtiyaç duyduğunuzda nereden para bulursunuz?	Aile Bireyleri veya yakınlardan borç	49,4
	Finansal Borç	25,6
	Hiçbir yerden bulamadım	10,6

407

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 2'den görüleceği üzere ankete katılanların neredeyse yarısını kapsayan büyük bir bölümü sadece bir kredi kartı kullanmaktadır. %23 gibi önemli bir bölümü ise herhangi bir kredi kartına sahip değildir. Katılımcıların bugüne kadar sahip oldukları kredi kartı borç toplamı da çok yüksek değildir. Bu durum kredi kartının toplumumuzda daha doğru bir şekilde kullanılmaya başlandığını ve kredi kartının eskiden olduğu etkin bir borçlanma aracı olarak görülmediğini işaret etmektedir. Finansal kredi kullanımını değerlendirdiğimizde ise katılımcıların daha çok bireysel ihtiyaçları için küçük ölçekli krediler kullandıkları görülmüştür. Hatta katılımcıların %41'lik önemli bir bölümünün daha önce hiç finansal kredi kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar arasında özellikle konut kredisi kullanma oranı çok düşüktür. Konut kredisi kullanmış olanlarda sadece sabit faizli konut kredisini tercih etmişlerdir. Bu durum kredi faiz oranlarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte sıcakkanlı toplumlar arasında yer alan bir millet olmamızdan ötürü bireyler daha çok aile bireyleri veya yakınlarına borçlanarak borçlarını daha kolay yönetebilmektedir. Ankete katılanların yarısından fazlası 28 yaşına kadar emeklilik dönemleri için finansal planların yapılması gerektiğini düşünmektedir. Yaklaşık %25'lik önemli bir bölümü de 29-39 yaş arasında bu planların yapılması gerektiği görüşündedir. Buradan toplum olarak emeklilik dönemine ne kadar önem verdiğimiz sonucuna ulaşılabilir. Bu doğrultuda katılımcıların %75'i para birikimi yaptığını ve %50'si ise bu birikimlerden kazanç sağladığını belirtmiştir. Ancak birikimler için genellikle en güvenli ve en klasik finansal araç olan vadeli mevduat tercih edilmektedir. Ankete verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların yatırım konusunda çok da istekli ve başarılı olmadığı söylenebilir. Katılımcıların sadece %38'i finansal yatırımlarından başarı elde ettiklerini belirtmiştir. Burada finansal danışman yardımı almamanın etkisi büyüktür. Katılımcıların %56'lık önemli bir bölümü hiç finansal danışman yardımı almamıştır. Ayrıca katılımcıların yarısı finansal yatırımları için ya etraflarına danışmakta ya da kendi bildiklerini yapmaktadırlar.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

Tablo 3: Ankete katılanların temel finansal araçlara ilişkin bilgi ve yararlanma düzeyleri

Finansal Araçlarla İlgili Bilgi Düzeyi			TEMEL FİNANSAL ARAÇLAR	Finansal Araçlardan Yararlanma Düzeyi		
1	2	3		1	2	3
24,1	28,4	47,6	Döviz Kuru	55,4	26,8	17,7
21,3	25,8	52,9	Bireysel Emeklilik	57,2	16,2	26,6
43	35,2	21,8	Yatırım Fonu	87,1	7,8	5,1
42,3	34,9	22,8	Mortgage	87,8	5,9	6,3
37,7	31,4	30,9	Banka teminatlı kredi	86,8	9,4	3,8
31,5	19,9	48,6	Teminatsız kredi	41,3	54,6	4,1
13,7	12,9	73,4	Kredi Kartı	12,2	11,1	77,7
23,8	19,2	57	Vadeli Mevduat Hesabı	57	17	26,1
41	38	21	Tasarruf Fonu	86,6	8,6	4,8
58	29,9	12,2	Mikrokredi	94,9	3,3	1,8
25,1	34,4	40,5	Hayat, sağlık vb. sigortalar	61,3	18,7	20
36,2	28,1	35,7	Hisse Senedi	84,1	10,6	5,3
42,5	28,4	29,1	Tahvil	91,6	5,6	2,5
54,2	27,8	18	Ön ödemeli kart	87,3	8,1	4,6
43	28,9	28,1	Katılım Bankacılığı	88,4	7,1	4,6

Araştırmanın üçüncü kısmında ankete katılanların temel finansal araçlara ilişkin bilgi ve yararlanma düzeylerini tespit etmek amaçlanmıştır. Tablo 3’de yer alan bilgiler ışığında katılımcılar genel olarak döviz, bireysel emeklilik, teminatsız kredi, kredi kartı, vadeli mevduat hesabı, hayat, sağlık vb. sigortalar ve hisse senedi ile ilgili bilgili olduklarını düşünmektedirler. Kuşkusuz en fazla bilgi sahibi olunan finansal araç kredi kartıdır. Onu vadeli mevduat hesabı izlemektedir. Bununla birlikte katılımcıların bilgi sahibi olmalarına rağmen pek çok finansal aracı kullanmayı tercih etmedikleri görülmektedir. Örneğin katılımcıların %48’lik önemli bir bölümü dövizle ilişkin yeterli bilgi düzeyine sahip olduğunu düşünmesine rağmen sadece %18’i dövizle aktif olarak yatırım yaptığını belirtmiştir. Aynı durum bireysel emeklilik, teminatlı ve teminatsız banka kredileri, vadeli mevduat, sigortalar ve hisse senedi kullanımı için de geçerlidir. Katılımcıların en çok yararlandıkları 3 temel finansal araç kredi kartı, bireysel emeklilik ve vadeli mevduattır. Bu sonuç da katılımcıların finansal bilgilerini yatırımdan ziyade harcama ve tasarruf amaçlı kullandıklarını işaret etmektedir.

Ankete katılanların demografik özelliklerinin temel finansal okuryazarlık düzeyine etkilerini araştırdığımızda ilk olarak bağımsız örneklem t - testi ile cinsiyet farkının temel finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisi ölçülmüş ve literatürdeki pek çok çalışmanın aksine cinsiyetin finansal okuryazarlık üzerinde büyük bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Tablo 4: Temel finansal araçlara ilişkin bilgi düzeyinin cinsiyetlere göre farklılığı (Bağımsız Örneklem T- Testi)

	t	df	Anlamlılık Değ.	Ortalama
Döviz Kuru	5,207	788	,000	,29679
Teminatlı kredi	-2,423	788	,016	-,14211
Hisse Senedi	2,012	788	,045	,12131

410

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 4'deki sonuçlardan yararlanarak sig. değerleri <0,05 olduğundan kadın ve erkeklerin döviz kuru, teminatlı kredi ve hisse senedine yönelik bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir fark var olduğu söylenebilir. Ortalamalara ilişkin fark sütunundan da erkeklerin döviz kuru ve hisse senedine ilişkin daha fazla, kadınlarinsa teminatlı kredilere yönelik daha fazla bilgi sahibi olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmada eğitim düzeyi, yaş aralığı ve mesleki dağılımın temel finansal okuryazarlık düzeyi üzerindeki etkisi ise Anova testi ile ölçülmüştür. Anova testi sonuçları Tablo 5'de yer almaktadır.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

Tablo 5: Temel finansal araçlara ilişkin bilgi düzeyinin yaş – eğitim ve meslek gruplarına göre farklılığı (Ortalamalar ve Anova – Anlamlılık Değeri sonuçları)

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Eğitim Düzeyi	İlkokul	1,38	1,56	1,23	1,26	1,18	1,15	1,77	1,46	1,21	1,21	1,62	1,36	1,26	1,18	1,21
	Ortaokul	1,47	1,58	1,21	1,32	1,42	1,42	2,05	1,42	1,21	1,16	1,58	1,58	1,21	1,26	1,47
	Lise	2,02	1,95	1,45	1,43	1,48	1,55	2,29	1,88	1,48	1,26	1,76	1,50	1,40	1,36	1,33
	Ön Lisans	2,15	2,36	1,58	1,73	1,91	1,88	2,52	2,18	1,76	1,45	2,03	1,85	1,61	1,48	1,79
	Lisans	2,40	2,50	1,98	1,93	2,13	2,04	2,83	2,62	1,97	1,67	2,35	2,18	2,09	1,83	2,09
	Lisansüstü	2,77	2,80	2,16	2,33	2,41	2,26	2,92	2,80	2,18	1,80	2,54	2,51	2,38	1,80	2,20
	Sig. Değ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yaş Dağ.	18-28	2,49	2,52	2,04	2,00	2,23	2,16	2,87	2,69	2,14	1,73	2,42	2,36	2,25	1,89	2,25
	29-39	2,28	2,45	1,74	1,88	1,93	1,79	2,60	2,35	1,65	1,54	2,12	1,89	1,74	1,54	1,70
	40-50	1,84	1,92	1,51	1,43	1,49	1,53	2,22	1,80	1,47	1,26	1,80	1,66	1,53	1,36	1,51
	51 Üstü	1,89	1,84	1,54	1,51	1,68	1,73	2,30	1,95	1,65	1,41	1,95	1,62	1,51	1,59	1,51
	Sig. Değ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Meslek Dağ.	Özel Sektör	2,13	2,26	1,71	1,73	1,95	1,88	2,57	2,29	1,82	1,58	2,17	1,99	1,76	1,75	1,88
	Kamu Sektörü	2,33	2,62	1,85	1,98	1,88	1,86	2,76	2,42	1,78	1,57	2,20	1,99	1,86	1,57	1,78
	Serbest	1,53	1,53	1,31	1,22	1,41	1,41	1,94	1,56	1,31	1,22	1,66	1,34	1,22	1,28	1,22
	Öğrenci	2,38	2,13	1,97	1,78	2,25	2,03	2,69	2,59	1,91	1,34	2,25	2,19	2,06	1,75	2,09
	Emekli	2,39	2,29	1,87	1,85	2,05	1,96	2,60	2,41	1,92	1,64	2,21	2,14	2,10	1,69	2,02
	Çalışmıyor	2,24	2,22	1,79	1,81	1,93	1,87	2,60	2,33	1,80	1,54	2,15	1,99	1,87	1,64	1,85
	Sig. Değ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

411

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 5’de yer alan sig. değerlerinin tamamı <0,05 olduğundan gerek yaş aralıklarının gerek eğitim seviyelerinin gerekse meslek gruplarının temel finansal araçlara yönelik bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklar olduğu söylenebilmektedir. Çalışmada yaş aralığı yükseldikçe bireylerin finansal araçlara ilişkin bilgi seviyesinin düştüğü, eğitim seviyesi yükseldikçe finansal araçlara ilişkin bilgi seviyesinin arttığı tespit edilmiştir. Meslek gruplarında ise en düşük bilgi seviyesine sahip grubun serbest çalışanlar en yüksek bilgi

seviyesine sahip grubun ise kamu sektöründe çalışanlar olduğu görülmüştür.

Araştırmanın son bölümünde ise ankete katılan kişilerin finansal konulara ve finansal okuryazarlığın gelişimine ilişkin görüşlerine yönelik ifadeler ise faktör analizi yapılarak gruplandırılmıştır. Faktör analizi birbirleriyle ilişkisi olan değişkenleri birbirinden bağımsız ve anlamlı faktörler haline getiren çok değişkenli istatistiksel tekniklerinden birisidir. Ancak faktör analizini yapmadan önce veri setinin faktör analizine uygunluğunun test edilmesi gerekmektedir. Bu amaçla öncelikle gözlenen korelasyon katsayılarının büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarını karşılaştıran Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Testi ile değişkenlerin en azından bir bölümünün arasında yüksek korelasyon olma olasılığını test eden Bartlett Testi uygulanmaktadır. Değişkenler arasındaki korelasyonlar ne kadar yüksekse değişkenlerin ortak faktörler oluşturma olasılıkları da o kadar yüksek olmaktadır. Bu nedenle KMO oranının 0,5'den büyük olması istenmektedir. Barlett testinin ise anlamlılık düzeyinin 0,05'de küçük olması gerekmektedir (Eroğlu, 2008: 321-322).

412

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 6: Faktör Analizine Uygunluğun Belirlenmesi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliğinin Ölçümü		,884
Barlett Testi	Yaklaşık Ki-Kare	9532,148
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo 6'dan da görüldüğü üzere KMO testinin sonucu, $0,884 > 0,5$ olarak tespit edildiğinden soruların faktör analizi için uygun olduğu, bununla birlikte Barlett Testi'nin anlamlılık düzeyinin $< 0,05$ olması nedeniyle de bu testin anlamlı olduğu söylenebilmektedir. Ankette yer alan soruların faktör analizine uygunluğu belirlendikten sonra faktörlerin sayısı tespit edilmelidir. Analize göre özdeğer istatistiği 1'den büyük olan faktörler anlamlı kabul edilmektedir. Analiz sonucunda 3 faktör tespit edilmiştir. Bu faktörlerin isimlendirilmesi ise döndürülmüş faktör matrisi aracılığı ile yapılmaktadır. Bu matriste yer alan bir değişken hangi faktör grubu içerisinde mutlak değer olarak daha büyük ağırlığa sahipse o değişken o gruba ait sayılmaktadır (Eroğlu, 2008: 330). Çalışmada oluşturulan döndürülmüş faktör matrisi ise Tablo 7'de yer almaktadır.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

Tablo 7: Faktörlerin İsimlendirilmesi

Döndürülmüş Faktör Matrisi			
	Faktörler		
	1	2	3
Geçim sıkıntısı çekiyorum	,395	-,018	-,277
Bugün için yaşıyorum. Yarına Allah Kerim	-,080	-,002	,716
Parayı uzun süre saklamaktansa harcamak beni daha fazla mutlu ediyor	,109	-,016	,775
Para benim için sadece harcamak için var	,063	,034	,705
Faturalarımı hep zamanında öderim	,299	,511	-,068
Yatırım yaparken her türlü riske karşı hazırlıklıyım	,149	,506	,246
Mali durumumu sıkı bir gözetim altında tutuyorum	,198	,669	-,159
Uzun dönem finansal hedeflerimi başarmak için ciddi çaba gösteriyorum	,183	,715	-,148
Mevcut finansal durumumdan memnunum	-,024	,570	,037
Finans konularıyla ilgilenmekten keyif alıyorum	,220	,579	,107
Aylık ödeme ve harcamalarımı kontrol altında tutabiliyorum	,188	,771	-,087
Paramı çok iyi yönetebiliyorum	,138	,765	-,089
Bir yatırım yapmadan önce bütün maddi imkanlarımı gözden geçiriyorum	,240	,569	,241
En uygun finansal ürünü seçebilmek için çok araştırma yapıyorum	,285	,536	,124
Tüm finansal gelişmelerden haberdarım	,169	,550	,168
Getirisi yüksek yatırımın riski de yüksek olur	,597	,287	,080
Yüksek enflasyon demek geçim maliyetlerinin giderek artması demektir.	,730	,289	,011
Bir yatırımın riskini azaltmak için yatırım yapılan menkul kıymet çeşidi arttırılmalı	,537	,365	-,020
Finansal bilgi eksikliğinin ülke ekonomisine zarar verdiğini düşünüyorum	,695	,293	,091
Lisede zorunlu olarak temel düzey finans eğitimi verilmeli	,812	,213	-,011
Kamu spotu vb. tanıtımlarla finansal okuryazarlığın önemi kamuoyuna yayılmalı	,894	,146	,065
Devlet kurumları toplumu finansal okuryazarlık konusunda bilinçlendirmek için çalışmalar yapmalı	,894	,142	,063
Sivil toplum kuruluşları toplumu finansal okuryazarlık konusunda bilinçlendirmek için çalışmalar yapmalı	,884	,135	,053

413

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 7'den de anlaşıldığı üzere, ilk grup 8 sorudan, ikinci grup 11 sorudan ve 3. Grup ise 3 sorudan oluşmaktadır. 13. soru ise herhangi bir gruba dahil edilememiştir. Bu sorulardan yararlanarak aşağıdaki faktör isimleri oluşturulmuştur:

Faktör 1: Finansal okuryazarlığın önemi ve geliştirilmesinin gerekliliği

Faktör 2: Finansal konulara ilişkin ilgi ve dikkat düzeyinin yüksekliği

Faktör 3: Finansal konuların önemsenmeden sadece harcama odaklı yaşama düzeyi

414

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Tablo 8: Mevcut Durumu Açıklayan Faktörlerin Ortalamaları

Faktörler	Faktör Ortalamaları
Faktör 1	3,965
Faktör 2	3,436
Faktör 3	2,248

Faktörler belirlendikten sonra ortalamaları hesaplanmıştır. Tablo 8'den de görüldüğü üzere ilk iki faktörün ortalaması 3'ün üzerindeyken son faktör 3'ün altındadır. Buna göre ülkemizde finansal konulara ilişkin ilgi ve dikkat düzeyinin yüksek olduğu buna paralel finansal okuryazarlığa önem verildiği ve geliştirilmesi ihtiyacının duyulduğu ve harcamalara dikkat edilerek paranın tasarruf edilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 9'da finansal okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik katılımcılara yöneltilen ifadeler yer almaktadır. Tablodan anlaşılacağı üzere katılımcıların büyük çoğunluğu finansal okuryazarlığın geliştirilmesine ilişkin tüm ifadelerle katılmıştır. Ancak "toplumun gerek devlet kurumları gerekse sivil toplum kuruluşları tarafından bilinçlendirilmesinin gerekliliği" ifadesi en fazla destek bulan görüştür.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

Tablo 9: Ankete katılanların finansal okuryazarlığın geliştirilmesine yönelik görüşleri

Devlet kurumları toplumu finansal okuryazarlık konusunda bilinçlendirmek için çalışmalar yapmalı	83,8
Sivil toplum kuruluşları toplumu finansal okuryazarlık konusunda bilinçlendirmek için çalışmalar yapmalı	81,3
Kamu spotu vb. tanıtımlarla finansal okuryazarlığın önemi kamuoyuna yayılmalı	78,7
Finansal bilgi eksikliğinin ülke ekonomisine zarar verdiğini düşünüyorum	71,6
Lisede zorunlu olarak temel düzey finans eğitimi verilmeli	71,4

415

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

SONUÇ

Bir ülkenin genel refah seviyesinin yükselmesinde bireylerin aldıkları bireysel finansal önlemlerin de katkısı büyüktür. Bu nedenle bir ülkede finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olması toplumsal refahı arttıracaktır. Toplumsal refahın artmasıyla daha da gelişen toplumlar da ise finansal okuryazarlık düzeyinin daha fazla artması beklenmektedir ve bu durum bir döngü şeklinde devam eder. Finansal okuryazarlığın gelişiminin önemi doğrultusunda hazırlanan bu çalışmada da ülkemizi genel olarak yansıtabilen kozmopolit bir yapıya sahip Bursa ilindeki temel finansal okuryazarlık düzeyi ölçülmeye çalışılmış ve katılımcıların temel finansal araçlarla ilgili görüşleri analiz edilmiştir.

Toplumda finans eğitiminin yaygınlaştırılmasının önemini vurgulayan ve finansal okuryazarlık konusunda pek çok çalışma yapan OECD'nin anket formlarının ülkemize uyarlanması şeklinde tasarlanan araştırmanın bulguları analiz edildiğinde genel olarak ankete katılanların temel finansal okuryazarlık düzeylerinin yeterli olduğunu görmekteyiz. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu döviz, bireysel emeklilik, teminatsız kredi, kredi kartı, vadeli mevduat hesabı, sigortalar ve hisse senedi gibi temel finansal araçlarla ilgili yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmektedirler. Bununla birlikte ankete katılanların finansal konulara ilişkin ilgi ve dikkat düzeylerinin de oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca katılımcılar finansal okuryazarlığın önemini bilincinde olup daha da

geliştirilmesi gerektiği görüşündedirler. Bu doğrultuda en büyük desteği de devlet ve sivil toplum kuruluşlarından beklemektedirler. Finansal bilgi eksikliğinin ülke ekonomisine zarar verdiği düşüncesinden hareketle finansal okuryazarlığın öneminin kamu spotu vb. tanıtımlarla kamuoyuna yayılmasının ve hatta ortaöğretim düzeyinde zorunlu olarak temel düzey finans eğitiminin verilmesi görüşüne de katılmaktadırlar. Ülkemiz ekonomik göstergelerini değerlendirdiğimizde de son 5 yıllık periyotta finans piyasaları veya finansal bilgi akışı kaynaklı herhangi bir krizin oluşmadığı ve istikrarlı bir büyümenin yaşandığı söylenebilmektedir. Son 5 yıllık süre zarfında GSYİH 1.809.713.000.000 TL'den 3.104.907.000.000 TL'ye önemli bir yükseliş göstermiştir.

Katılımcıların temel finansal araçlara yönelik bilgi düzeyleri arasında demografik özelliklerine bağlı farklılıklar olup olmadığı analiz edildiğinde ise ilk göze çarpan sonuç literatürde yer alan bazı çalışmaların aksine katılımcıların cinsiyetleri ile bilgi düzeyleri arasında anlamlı farkların bulunmamış olmasıdır. Çalışmada sadece kadın ve erkeklerin döviz kuru, teminatlı kredi ve hisse senedine yönelik bilgi düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiş ve hatta kadınların teminatlı kredilere yönelik daha fazla bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Eğitim düzeyinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisi ise literatürdeki diğer çalışmalara paraleldir. Eğitim düzeyi arttıkça finansal okuryazarlığın arttığı söylenebilir. Yaş aralığı içinse tam tersi durum söz konusudur. Yaş yükseldikçe finansal okuryazarlığın düştüğü görülmüştür.

Ayrıca anket sonuçlarından elde edilen bulgulara göre kredi kartı kullanımının kontrollü bir hale dönüştüğü söylenebilir. Çünkü ankete katılanların neredeyse yarısını kapsayan büyük bir bölümü sadece bir kredi kartı kullanırken %23'lük önemli bir bölümünün ise hiç kredi kartı kullanmadığı görülmüştür. Katılımcıların bugüne kadar sahip oldukları kredi kartı borç toplamı da beklenenin aksine çok yüksek değildir. Bu durum kredi kartının toplumumuzda daha doğru bir şekilde kullanılmaya başlandığını ve kredi kartının eskiden olduğu etkin bir borçlanma aracı olarak görülmediğini işaret etmektedir. Finansal kredi kullanımını değerlendirdiğimizde ise katılımcıların daha çok bireysel ihtiyaçları için küçük ölçekli krediler kullandıkları görülmüştür. Hatta katılımcıların %41'lik önemli bir bölümünün daha önce hiç finansal kredi kullanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar arasında özellikle konut kredisi kullanma oranı çok

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

düşüktür. Bu durumun kredi faiz oranlarının yüksekliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca bireylerin daha çok aile bireyleri veya yakınlarından borç aldığı tespit edilmiştir. Bu tip borçları yönetmek çok daha kolay olmaktadır. Bununla birlikte ankete katılanların çok büyük bir çoğunluğu 40 yaşına kadar emeklilik planlarının yapılması gerektiği görüşündedir. Buradan toplum olarak emeklilik dönemine ne kadar önem verdiğimiz sonucuna ulaşılabilir. Bu doğrultuda katılımcıların %75'i para birikimi yaptığını ve %50'si ise bu birikimlerden kazanç sağladığını belirtmiştir. Ancak birikimler için genellikle en güvenli ve en klasik finansal araç olan vadeli mevduat tercih edilmektedir. Ankete verilen cevaplar doğrultusunda katılımcıların yatırım konusunda çok da istekli ve başarılı olmadığı söylenebilir. Burada finansal danışman yardımı almamanın etkisi büyüktür. Genelde finansal yatırımlar için ya etrafa danışılmakta ya da kişiler kendi bildiklerini yapmaktadırlar.

Sonuç olarak Bursa ilinde temel düzey finansal okuryazarlık düzeyinin yeterli olduğunu ancak finansal okuryazarlığın daha da geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Çünkü katılımcıların neredeyse tamamı finansal bilgi eksikliğinin ülke ekonomisine zarar verebileceği görüşündedir. Bununla birlikte The Legatum Institute tarafından yapılan 2016 Küresel Refah Endeksi sonuçlarına göre ülkemizin genel refah seviyesinin Dünya'da 78. sırada ve özellikle güvenlik göstergesinde 126. Sırada yani oldukça gerilerde olduğu düşünüldüğünde katılımcıların daha çok borç yönetimi, tasarruf ve emeklilik konularına önem vermesi ancak yatırım yapmakla pek ilgilenmemesi çok şaşırtıcı bir durum değildir. Özellikle sürekli değişken koşulların yaşandığı ülkemizde insanlar genellikle önce kendilerini güvenceye alma ihtiyacı duymaktadırlar.

417

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

KAYNAKÇA

418
IJSI 11/2
Aralık
December
2018

Almenbergh, Johan; Söderbergh, Jenny S. (2011). "Financial Literacy and Retirement Planning in Sweden". *Journal of Pension Economics & Finance*, 10(4), 585-598.

Babiarz, Patryk; Robb, Cliff (2013). "Financial Literacy and Emergency Saving". *Journal of Family and Economic Issues*, 35(1), 40-50.

Banks, James; O'Dea, Cormac; Oldfield, Zoe (2009). "Cognitive Function, Numeracy and Retirement Saving Trajectories". *Economic Journal*, 120(548), 381-410.

Barış, Serap (2016). "Finansal Okuryazarlık ve Bütçeleme Davranışı: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *TESAM Akademi Dergisi*, 3(2), 13-38.

Bayram, Seçil (2015). "Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama". *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*, 2(2), 105-135.

Bernanke, Ben S. (2011). "Financial Literacy". <https://www.bis.org/review/r110421d.pdf> (05.01.2018).

Biçer, Enis B.; Altan, Fatih (2016). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1501-1517.

Bihari Suresh C.; Shukla, Siddhartha (2012). "Financial Literacy: Mutual Funds". *SCMS Journal of Indian Management*, 9(2), 43-62.

Capuano, Angelo; Ramsay, Ian (2011). "What Causes Suboptimal Financial Behaviour? An Exploration Of Financial Literacy". *Social Influences and Behavioural Economics, Research Report - Financial Literacy Project*, University of Melbourne.

Chen, Haiyang; Volpe, Ronald P. (1998). "An Analysis of Personal Finance Literacy Among College Students". *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.

Coşkun, Selin (2016). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Davranış ve Tutumlarının Belirlenmesi: Finansal Okuryazarlık Üzerine Bir Araştırma". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 2247-2258.

Cude, J. Brenda; Lawrence, Frances C.; Lyons, Angela C.; Metzger, Kaci; LeJeune, Emily; Marks, Loren; Machtmes, Krisanna (2006). "College Students and Financial Literacy: What They Know and What We Need to Learn". *Eastern Family Economics and Resource Management Association Conference*, 102-109.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

- Çam, Alper V.; Barut, Abdulkadir (2015). "Finansal Okuryazarlık Düzeyi Ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma". *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Danışman, Emre; Sezer, Durmuş; Gümüş, Umut T. (2016). "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26(2), 1-37.
- Delafrooz, Narges; Paim, Laily H. (2011). "Determinants of Saving Behavior and Dinancial Problem Among Employees in Malaysia". *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(7), 222-228.
- Demirkol, Ömer F.; Erduru, İncilay (2017). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Harran Üniversitesi Örneği". *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 5(4), 12-26.
- Er, Fikret; Temizel, Fatih; Özdemir, Ali; Sönmez, Harun (2014). "Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125.
- Erkuş, Adnan (2005). *Bilimsel Araştırma Sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Eroğlu, Abdullah (2008). "Faktör Analizi". *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Şeref Kalaycı (Ed.), Ankara: Asil Yay.
- Eskici, Yasin (2014). "Seçilmiş Ülke Örnekleriyle Finansal Okuryazarlığın Önemi ve Tasarruflar Üzerindeki Etkileri", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Fatoki, Olawale (2014). "The Financial Literacy of Non-Business University Students in South Africa". *International Journal of Education and Science*, 7(2), 261-267.
- Gökmen, Habil (2012). *Finansal Okuryazarlık*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Güvenç, Hülya (2017). "Öğretim Programlarımızda Finansal Okuryazarlık". *İlköğretim Online*, 16(3), 935-948.
- Hashim, Che N.; Kayode, Bakare K. (2013). "Economics Literacy among University Students: A Case Study of International Islamic University Malaysia (IIUM)". *World Applied Sciences Journal*, 28(6), 871-875.
- Hastings, Justine S.; Madrian, Brigitte C.; Skimmyhorn, William L. (2012). "Financial Literacy, Financial Education and Economic Outcomes". National Bureau of Economic Working Paper, No.18412.
- Henager, Robin; Mauldin, Teresa (2015). "Financial Literacy: The Relationship to Savings in Low- to Moderate-Income Households". *Family and Consumer Sciences*, 45(1), 73-87.

Hilgert, Marianne A.; Hogarth, Jeanne M.; Beverly, Sondra G. (2003). "Household Financial Management: The Connection Between Knowledge and Behavior". *Federal Reserve Bulletin*, 89, 309-322.

Jappelli, Tullio; Padula, Mario (2013). "Investment in Financial Literacy and Saving Decisions". *Journal of Banking & Finance*, 37(8), 2779-2792.

Jorgensen, Bryce L. (2007). "Financial Literacy of College Students: Parental and Peer Influences", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, Virginia.

Kılıç, Yunus; Ata, Ali H.; Seyrek, İbrahim H. (2015). "Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 66, 129-150.

Klapper, Leora; Lusardi, Annamaria; Panos, Georgios A. (2013). "Financial Literacy and Its Consequences: Evidence from Russia during the Financial Crisis". *Journal of Banking & Finance*, 37, 3904-3923.

Lee, Tim A.; Tweedie, David Peter (1976). "The Private Shareholder: His Sources of Financial Information and His Understanding of Reporting Practices". *Accounting & Business Research*, 6(24), 304-314.

Lusardi, Annamaria; Mitchell, Olivia S. (2007). "Baby Boomer Retirement Security: The Role of Planning, Financial Literacy, and Housing Wealth". *Journal of Monetary Economic*, 54(1), 205-224.

Lusardi, Annamaria; Tufano, Peter (2009). "Debt Literacy, Financial Experiences and Overindebtedness". National Bureau of Economic Working Paper, No.14808.

Lusardi, Annamaria; Mitchell, Olivia S. (2014). "The Economic Importance of Financial Literacy: Theory and Evidence". *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5-44.

Lusardi, Annamaria (2008). "Financial Literacy: An Essential Tool For Informed Consumer Choice?". National Bureau of Economic Working Paper, No.14084.

Mandell, Lewis (2008). "The Financial Literacy of Young American Adults: Results of the 2008". *Fink Center Bulletin* - 2012, No. 1: 7-8.

Mason, Carolynne L. M.; Wilson, Richard M. S. (2000). "Conceptualising Financial Literacy". Business School Research Series, Paper 2000: 7, Loughborough University.

Miller, Margaret; Godfrey, Nicholas; Levesque, Bruno; Stark, Evelyn (2009). *The Case for Financial Literacy in Developing Countries: Promoting Access to Finance by Empowering Consumers*. The World Bank, Washington.

Finansal Okuryazarlığın Ülke Ekonomisindeki Yeri ve Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Tespit Edilmesi: Bursa İli Uygulaması

OECD - INFE (2011). *Measuring Financial Literacy: Core Questionnaire in Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial literacy*. Paris: OECD.

Özçam, Mustafa (2006). Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye için Öneriler. Sermaye Piyasası Araştırma Raporu, Ankara.

Özdemir, Ali; Temizel, Fatih; Sönmez Harun; Er, Fikret (2015). "Financial Literacy of Univesity Students: A Case Study for Anadolu University, Turkey". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 97-110.

Reyes, Ramon L. (2006). "The Psychological Meanings of Money", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Alliant Internaional University, San Diego.

Robb, Cliff A.; Sharpe, Deanna L. (2009). "Effect of Personal Financial Knowledge on College Students' Credit Card Behavior". *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1), 25-43.

Rooji, Maarten V.; Lusardi, Annamaria; Alesie, Rob (2011). "Financial Literacy and Stock Market Participation". *Journal of Financial Economics*, 101(2), 449-472.

Sabri, Mohammed F.; MacDonald, Maurice (2010). "Savings Behaviour and Financial Problems among College Students: The Role of Financial Literacy Malaysia". *Cross-Cultural Communication*, 6(3), 103-110.

Sekita, Shizuka (2011). "Financial Literacy and Retirement Planning in Japan". *Journal of Pension Economics and Finance*, 10(04), 637-656.

Şamiloğlu, Famil; Kahraman, Yunus E.; Bağcı, Haşim (2016). "Finansal Okuryazarlık Araştırması: Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Uygulama". *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 16-Özel Sayı, 308-318.

Taft, Marzieh K.; Hosein, Zare; Mehrizi, Seyyed M. T. (2013). "The Relation between Financial Literacy, Financial Wellbeing and Financial Concerns". *International Journal of Business and Management*, 8(11), 63-75.

Temizel, Fatih (2010). *Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Worthington, Andrew C. (2006). "Predicting Financial Literacy in Australia". *Financial Services Review*, 15(1), 59-79.

421

IJSI 11/2
Aralık
December
2018

SUMMARY

In this century the developments in the world economic system has caused tremendous changes in the global financial system. The globalization of the financial markets of the countries has encouraged free market regimes and the competition in these markets has increased steadily. Today, new financial products and services are being offered to the market continuously and complex options are created for both investments and savings. So this situation causes more financial mistakes. Therefore, the concept of financial literacy, which means that individuals can make informed, efficient and reliable decisions in financial matters, is a matter that should be given importance. The low level of financial literacy is not just a problem specific to the individual. When individuals make financial mistakes they often try to stay as far away from the financial system as possible in order not to encounter similar losses. As a result, the volume of financial markets is contracting first. This leads to a negative impact on real markets and a decrease in economic growth. Increasing the financial literacy rate in a country ensures that people in that country behave rationally in the economy. It is expected that these rational individuals will realize the importance of saving and keep the savings necessary for themselves and their families at the necessary level. High savings play an important role in the development and growth of the country's economy.

The main objective of this study, which is prepared in line with this importance, is to measure the level of basic financial literacy in our country and evaluate the proposals for its development. For this purpose, the survey method was preferred in order to reach a wide audience in this study. The questions in the questionnaire were taken from questionnaires conducted by the OECD in 2011 and 2012 to measure financial literacy. Bursa province was selected as population in terms of it is a metropolitan city and the cost of the survey and reached 790 persons. The findings were analyzed with the SPSS package program and consequently it was concluded that the basic level of financial literacy in Bursa proved to be sufficient but further improvement of financial literacy would be beneficial. In addition, it was seen that the respondents attach importance to debt management, saving and retirement issues but were not interested in investing. When the participants' level of knowledge about the basic financial instruments were analyzed for differences depending on their demographic characteristics, the difference between the gender and knowledge levels of the participants was not found, contrary to some studies in the literature. In the study, a significant difference was found only between men and women's exchange rates, collateral loans and stocks' knowledge levels, and even women were found to have more knowledge of collateral loans. The effect of the education level on financial literacy is parallel to other studies in the literature. It can be said that as education level increases, financial literacy increases. The opposite is true for the age range. As age gets older, financial literacy has fallen.